

PRZYGODNIK

Rok XIII numer 12 (156)

Biuletyn Klubowy

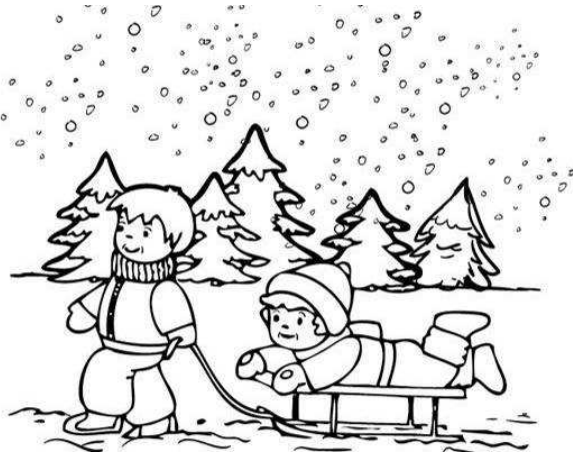
Grudzień 2013 r.

"Grudzień"

*Jak po grudzie mroźny grudzień
brnie w kopiastrych śniegach
gdzie rok szronem osiwiaty
kresu już dobiega,
gdzie las cały usnął w białym
i puszystym futrze,
gdzie się dłużą mroźne noce,
gdzie dni coraz krótsze.
Błyszczą świeczki na choince
uśmiechy na twarzach.
Odejdź grudniu, czas na ciebie,
koniec kalendarza.*

Grudzień jest pierwszym miesiącem zimy. Świadczy o tym chociażby fakt, że po raz pierwszy średnie temperatury miesięczne spadają w wielu miejscowościach znacznie poniżej zera. Zamarzają trwale drobne i średnie zbiorniki wodne. Pod koniec miesiąca przy dużym spadku temperatury mogą zamarzać również rzeki i większe jeziora. Coraz częściej występują opady śniegu. Grudzień zawdzięcza swą nazwę od zamrożonego śniegu, czyli **grudy**. Dawniej miesiąc ten nazywał się **Prosiniac**, od proszenia, to znaczy zanoszenia prośb o powrót słońca i obfitość plonów w nadchodzącym roku. **Co się dzieje w przyrodzie w tym, pozornie, zastygłym w bezruchu miesiącu?**

Niecała przyroda śpi snem zimowym. Z początkiem zimy przylatują do nas ptaki z dalekiej północy, które w naszym stosunkowo łagodnym klimacie spędzają cały ten okres; są to np. gile, jemioluski, czeczotki. Przylatują też z północy liczne wrony, gawrony, kawki, szczygły, a więc przedstawiciele gatunków osiadłych u nas. One nadają teraz, wraz z ptactwem, które pozostaje na zimę (sikorki, wróble, kuropatwy, cietrzewie i inne), ton naszym lasom i ogrodom. Już w grudniu na bezlistnych drzewach i krzewach widać pąki, tak charakterystyczne dla poszczególnych gatunków i odmian. Barwne owoce pozostały na niewielu krzewach. Ciągłe widać duże białe jagody śnieguliczki, drobne czerwone owoce na niektórych berberysach i irgach, pomarańczowe, albo koralowe owoce na gałęziach rokitnika, czy też ognika. W ziemi pozostały kłącza i cebulki wieloletnich roślin ozdobnych, jak tulipany, narcyzy, kosańce, lilie, floksy trwałe, piwonie, maki zimujące itp. Róże i inne wrażliwe na mrozy krzewy, a także pnącza zostały okopane lub okryte słomą. W końcu grudnia puste pole zwykle pokrywa śnieg, chroniąc zasiewy ozimin od zimowych mrozów. Monotonie krajobrazu polnego zimą przerywają i ożywiają jedynie nieliczne ptaki. Wśród różnych ptaków nawiedzających pola w czasie tego smutnego okresu spotkać można kruka i stada żerujących tu gawronów.

O tej porze roku najchętniej wybieramy się na spacer do lasu lub do parku. Wprawdzie drzewa liściaste śpią, ale drzewa szpilkowe nadal cieszą nasze oczy zielenią, wprawdzie zbrunatniałą, ale zawsze zielenią. Dostyc często możemy na takim spacerze spotkać dzięcioły. Zwraca uwagę ich kucie. Znane odgłosy uderzeń dzioba w pień rozchodzą się po całym lesie. Szczególnie donośne są w dni mroźne, słoneczne. Kucie jest wtedy intensywniejsze, gdyż mróz zmusza ptaki do zdobywania obfitszego, ukrytego pod korą pokarmu. Idąc za odgłosami kucia łatwo dostrzec można ptaka. Najczęściej jest to dzięcioł duży, rzadziej spotykamy dzięcioła czarnego, zielonego lub inne gatunki z tego rodzaju. Obok dzięciołów w lesie aktywne są bardzo kowaliki, pełzacze, sikorki, czyżyki, mysikróliki i inne. Oprócz ptaków możemy zauważyć w lesie sarny, jelenie, zające, wiewiórki.

Ponieważ grudzień daje nam w darze najkrótsze dni w roku, to usiądźmy w te długie wieczory wygodnie we fotelach i prześledźmy mądrości ludowe, które ktoś kiedyś wypowiedział (obserwując przyrodę) i przekazał dalej.

- *Grudzień ziemię grudzi, dla zwierząt i ludzi.*
- *Mroźny grudzień, wiele śniegu, żyzny rokcek będzie w biegu.*
- *Grudzień jaki, czerwiec taki.*
- *Suchy grudzień stoi za to, że sucha wiosna i suche lato.*
- *Jeśli w grudniu często dmucha, to w marcu wciąż plucha.*
- *Grudzień zimny, śniegiem pokryty, daje rok w zboże obfity.*
- *Jeśli cały grudzień jest suchy i mroźny, to całe lato będzie suche i upalne.*
- *W pierwszym tygodniu grudnia, gdy pogoda stała, będzie zima długo biała.*
- *Gdy w adwencie szadź na drzewach się pokazuje, to rok urodzajny nam zwiastuje.*
- *Święta Barbara po lodzie, Boże Narodzenie po wodzie*
- *W Mikołaja, gdy deszcz wszędzie, cała zima lekka będzie.*
- *Gdy w Boże Narodzenie pola są zielone, na Wielkanoc będą śniegiem przyprószone*
- *Adam i Ewa pokazują, jaki styczeń i luty po nich następują.*

Joanna Burtnik

Spotkanie przy Kapliczce św. Mikołaja

Co roku spotykamy się przy kapliczce św. Mikołaja w Łysogórach. Spotykamy się na rajdzie, który za patrona ma św. Mikołaja. Ta tradycja rozpoczęła się ufundowaniem przez uczestników kursu na przewodników świętokrzyskich w Bielinach figury Świętego (autorem rzeźby jest p. Jarosław Winiarski z Bielin), którą obecnie możemy podziwiać w kapliczce oraz inauguracją Odznaki Turystycznej „Szlakami Św. Mikołaja”. I jak co roku pragnę słów kilka powiedzieć o Naszym Patronie. Skupię się tym razem nie na biografii świętego – zainteresowanych odsyłam do naszej strony internetowej www.pttkkielce.pl do zakładki odznaki, gdzie możemy te informacje prze-

autor - R.Kulak

czytać, jak również zaznajomić się z regulaminem wspomnianej odznaki, do której zdobywania pragnę Was zachęcić. Autorem projektu jest nasz kolega artysta rzeźbiarz Sławomir Micek. Do tej pory 74 odznaki „powędrowały” w różne zakątki Polski, ale województwo świętokrzyskie reprezentowane jest w tym gronie symbolicznie. Myślę, że to zmienicie.

O tym, że św. Mikołaj chronił przed wilkami mówiłem już kiedyś, a czego „dowodem” jest nasza kapliczka, a także kościół w pobliskim Dębnie. Te kilka dzisiejszych słów dotyczyć będzie kultu św. Mikołaja w kościele prawosławnym. Musicie bowiem wiedzieć, że nasz Patron to święty „ekumeniczny” czczony we wszystkich kościołach chrześcijańskich, szczególnie zaś w kościele prawosławnym.

Jest to jeden z najważniejszych świętych – każda jego ikona uważana jest za cudowną. Niejednokrotnie też święty w przedstawieniach Deesis na ikonach umieszczany jest obok Zbawiciela i Matki Boskiej zamiast Jana Chrzciciela. Obecny przy narodzinach, weselu (patron porodów i wesel), śmierci – stróż wrót Raju (w Polsce również był strażnikiem kluczy do Raju: „św. Mikołaju wyjm kluczyki z raju”).

Ma dwa święta: 9 maja „ciepły Mikołaj” na pamiątkę sprowadzenia relikwii z Miry do Bari we Włoszech w 1087 roku i 6 grudnia „zimny Mikołaj”.

Pasterz dobytku, szczególnie bydła i koni. W dzień św. Mikołaja w czasie organizowanych tzw. uczt braterskich jest zwyczaj częstowania Mikołaja piwem, stąd pewnie nazywany jest „bogiem piwnym”. Pijaństwo w czasie tych uczt miało charakter powszechny i rytualny. Nie upicie się winem lub wódką było „nieprzyzwoite i niewłaściwe”.

Pierwsze wypędzanie koni na noc można było uczynić w dniu „ciepłego Mikołaja”. W Polsce jest zwyczaj procesji konnych do i wokół kościoła św. Mikołaja w Krzanowicach zwanego Mikołaszkiem (co najmniej od poł. XVIII w.), gdzie zanoszono prośby o opiekę nad zwierzętami i gospodarstwem.

Opiekun uprawy roli - po skończeniu żniw pozostawia się na polu niewielki pęk kłosów po czym żniwiarka obchodzi go trzykrotnie i chwytając sierpem pasma po 30 kłosów nuci: „Błogosław mnie Boże, Bym brodę kręciła, A oraczowi siła, A siejącemu korowaj, A koniowi głowa, A Mikule - broda”. Obrzęd ten nazwano fryzowaniem „bródki Mikołajowej” i miał zapewnić urodzaj.

Opiekun ludu, uosobienie bogactwa i obfitości, opiekun pszczelarstwa – zwyczaj „toczenia świecy” w dniu św. Mikołaja, obecny przy zamawianiach w każdej chorobie.

Prawosławni obchodzą również wigilię dnia Mikołaja (wiosennego i zimowego) w przeddzień lub dzień po. Zwyczaj ten to tzw. „Ojciec Mikołajowy” np. 10 maja pod nazwą „imieniny ziemi”:

„Mikoło miły, z łaskawością / Przychodź do nas,
z radością, / Z wielką błogością ! / Trzymamy się
sochy, / krzywej nóżki ... / Matko – Ziemo dobra, /
Uródź nam chleba, / konikom owiesku / Krówkom
trawki.”

*Robert Kulak
foto: M.Kubik*

REGULAMIN REGIONALNEJ ODZNAKI TURYSTYCZNEJ „TURYSTA ŚWIĘTOKRZYSKI”

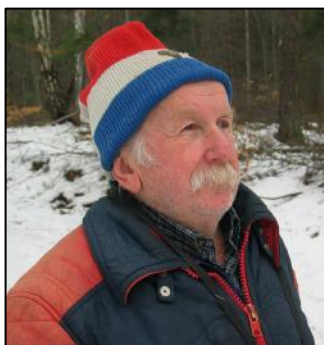
1. Zarząd Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach ustanowił z dniem 15.03.1983 r. Regionalną Odznakę Turystyczną „Turysta Świętokrzyski”.
2. Odznaka ma na celu propagowanie i popularyzację miasta Kielc i okolic, jego tradycji historycznych, walorów krajoznawczych i turystycznych.
3. Przyznawana może być turystom polskim i zagranicznym w wieku powyżej 12 lat, po spełnieniu wymagań Regulaminu.
4. Odznaka jest trójstopniowa: brązowa, srebrna i złota.
5. Warunkiem zdobycia odznaki w stopniu brązowym jest udział w 2 wycieczkach, podczas których obowiązuje:
 - zwiedzenie Muzeum Narodowego w Kielcach,
 - zwiedzenie rezerwatu przyrody „Jaskinia Raj”,
 - przejście minimum 20 km głównego szlaku „Łysogór”: przełom Lubrzanki – Góra Radostowa – Góra Wymyślona – Krajno Góra – Święta Katarzyna – Góra Łysica – kapliczka św. Mikołaja – Kakanin – Podlesie – przełęcz Hucka – Święty Krzyż – Trzcianka lub do Nowej Słupi szlakiem niebieskim.
6. Warunkiem zdobycia odznaki w stopniu srebrnym jest udział w 10 wycieczkach w regionie świętokrzyskim prowadzonych przez przewodnika (przodownika) lub udokumentowane wycieczki indywidualne, w trakcie tych wycieczek obowiązuje:
 - zwiedzenie: Chęciny, Bodzentyna, Św. Krzyża,
 - Muzeum Starożytnego Hutnictwa w Nowej Słupi,
 - przebycie 150 km wyznakowanych szlaków górskich i nizinnych.
7. Warunkiem zdobycia odznaki w stopniu złotym jest:
 - zwiedzenie 6 muzeów,
 - zwiedzenie 6 rezerwatów przyrody,
 - złożenie samodzielnego opisu o następującej tematyce: obiekty zabytkowe, zakłady przemysłowe, rezerwaty przyrody, miejscowości, szlaki turystyczne. Opis może być zastąpiony 10 fotografiami o wymiarach min. 13x18 cm lub przeżroczkami. Złożony opis czy zdjęcia przechodzą na własność Oddziału Świętokrzyskiego.
8. Przebyte odcinki szlaków mogą być zaliczane tylko na jeden stopień odznaki.
9. Czas zdobywania norm na poszczególne stopnie odznaki nie jest limitowany.
10. Na stopień brązowy dopuszcza się zbiorcze potwierdzenie pobytu.
11. Przewodnicy turystyczni i przodownicy turystyki kwalifikowanej mogą otrzymać odznakę w stopniu brązowym po oprowadzeniu społecznie 2 wycieczek, a po dalszych 5 – odznakę w stopniu srebrnym.
12. Weryfikacje odznak prowadzi Oddział „Świętokrzyski” PTTK w Kielcach.

źródło: www.pttkkielce.pl

w 2013 roku

Z "Przygodą" u Kazia Stąpora

"Kazika Stąpora w środowisku PTTK znał każdy, bo Jego nie można było nie znać. Swoją postacią niezwykle barwną, swym nietuzinkowym stylem i szczególnym humorem

wypełniał każdą wyprawę i wycieczkę. Niezliczone jest grono tych, których wodził przez chaszcze, wykroty, topiele leśne i prostymi ścieżkami świętokrzyskich szlaków, był bowiem znakomitym przewodnikiem świętokrzyskim o szczególnym zacięciu terenowym. Przez długie lata tych wędrówek Kazik stawał się bohaterem opowieści i anegdot, które na zawsze pozostaną w kręgu turystycznym jako dowód pamięci. Jego przynależność do PTTK trwała nieprzerwanie od 10 maja 1957 r. On tworzył w Kielcach podwaliny turystyki narciarskiej, górskiej i pieszej, tworzył aurę działalności klubowej. Był prezesem klubów, kierownikiem rajdów, przodownikiem GON, GOT, zdobywcą wielu odznak turystyki kwalifikowanej.

Można dziś twierdzić, że turystyka i praca społeczna w PTTK wypełniały całe jego życie. Z ostatnim groszem ruszał na szlak z nieodłącznym, a wielkim plecakiem, za którym kryła się Jego drobna postura. Swoje maleńkie mieszkanie przy ul. Karłowicza zamienił w gabinet osobliwości gromadząc najróżniejsze trofea z wypraw: dzwonki, kamienie, korzenie, odznaki turystyczne, stosy książek i własnoręcznych zdjęć robionych z kunsztem artysty. Trzeba jeszcze wspomnieć o wielu wyróżnieniach, które otrzymał w PTTK, o zaszczytnym tytule Honorowego Przodownika Turystyki Górskiej i o Złotej Honorowej Odznace PTTK, którą tak bardzo sobie cenił. Słowem tej postaci nie można ożywić.

Kto miał dar poznania Go bliżej, ten wie, kim był, jak żył, jak kochał Krainę Świętokrzyską, jak nisko kłaniał się leśnym mogiłom, przydrożnym krzyżom i świątkom. Dla dzisiejszej braci spod znaku PTTK Kazik Stąpor już jest legendą Ziemi Świętokrzyskiej, dla przyszłych pokoleń będzie wielką tajemnicą nie dającą się poznać do końca."

Autor wspomnienia: Tomasz Wągrowski
źródło: www.pttkielce.pl

Odwiedziny u **Kazia Stąpora**, czyli wycieczka na **Górze Stróżną** (zwaną też **górzą domową Kazika Stąpora**) to kilkuletnia tradycja KTP „Przygoda”. Za każdym razem przyciągają coraz więcej osób.

Tym razem wybraliśmy się tam 17 listopada 2013r. i było nas dużo, bo aż 72 osoby.

Wędrowaliśmy na trasie: Bęczków - G. Stróżna - Wymysłona - Ciekoty a wycieczkę poprowadził przewodnik świętokrzyski, kol. **Andrzej Toporek**.

Na Górze Stróżnej, wysoko na drzewie, znajduje się kapliczka, poświęcona pamięci Kazimierza Stąpora. Kapliczkę tę zaprojektował i wykonał **Sławomir Micek** - znany kielecki artysta a jednocześnie nasz kolega na wędrownym szlaku. Na Górze Stróżnej zapalone zostało światełko pamięci a kol. **Lech Segiet** snuł wspomnienia nt barwnej i charyzmatycznej postaci jaką był

Kazio Stąpor oraz historii powstania pamiątkowej kapliczki. Pamięć Kazia Stąpora uczczona została minutą ciszy.

Drugie śniadanie zjedliśmy na tzw. Grząbach Bęczkowskich a u podnóża góry Radostowej, panowie rozpalili ognisko, przy którym można było się zagrzać, upiec kiełbasę i wspólnie pośpiewać pieśni patriotyczne. Dla każdego coś miłego ;-)

Joanna Burtnik

Jarosław Tadeusz Leszczyński
Przewodnik Świętokrzyski

PLAN IMPREZ TURYSTYCZNYCH
NA ROK 2014

1) Niedziela (12.01.2014): wycieczka piesza na trasie "Sokołów - Dziadowa Góra - Tokarnia - Leśna Góra - Starochęciny - Chęciny"; po drodze śpiewanie kolęd w kościele w skansenie w Tokarni.

2) Niedziela (19.01.2014): wyjazd na Święto Jordanu do Krynicy.

3) Niedziela (23.02.2014): wycieczka piesza "Łukawa - Widełki - Włochy (427 m n.p.m.) - Góra Stołowa (423 m n.p.m.) - Ostra Górka (318 m n.p.m.) - Niwy - Daleszyce".

4) Niedziela (09.03.2014): wycieczka piesza "Zajączków - Miedzianka (354 m n.p.m.) - Grząby Bolmińskie (330 m n.p.m.) - Grzywy Korzeczkowskie (336 m n.p.m.) - Chęciny".

5) Sobota (22.03.2014): Droga Krzyżowa na Zalasnej Górze koło Mójczy.

6) Niedziela (06.04.2014): wycieczka piesza "Stopnica - Góra Szubieniczna - Las Wolicki - Topola - Kotelnica - Połonina - Góra Kapturowa - Szczaworyż".

7) Niedziela (13.04.2014): wyjazd na Niedziele Palmową do Krynek koło Starachowic.

8) Sobota (10.05.2014): wycieczka piesza "Słowik - Biesak (381 m n.p.m.) - Przełęcz Łaskawa - Przełęcz pod Obrazikiem - Pierścienica (367 m n.p.m.) - Stadion"; Nabożeństwo Majowe przy Kapliczce na Przełęczy pod Obrazikiem".

9) Sobota (07.06.2014): wycieczka busem "Łañcut - Sieniawa - Leżajsk".

10) 7 - 12 lipca 2014: wycieczka pieszo-busowa na Zamagurze Spiskie (pogranicze polsko-słowackie).

11) Sobota (13.09.2014): IX Stopnicki Rajd Pielgrzymkowy na trasie "Smogorzów - Prusy - Stopnica".

12) Sobota (04.10.2014): wycieczka busem "Ślemień - Gilowice - Rychwałd - Żywiec - Milówka".

13) Niedziela (19.10.2014): wycieczka piesza "Słowik - Zalesie - Biała Woda - Pruskowa (368 m n.p.m.) - Zielona (372 m n.p.m.) - Patrol (388 m n.p.m.) - Trupień (360 m n.p.m.) - Słowik".

14) Niedziela (09.11.2014): wycieczka piesza "Obice - Drochów - Psia Górka - Chmielowice - Barania Góra (318 m n.p.m.) - Dębska Wola - Morawicka Góra (273 m n.p.m.) - Morawica".

15) Niedziela (07.12.2014): wycieczka piesza "Powitanie Zimy" na trasie "Białogon - Góra Foltańskiego (287 m n.p.m.) - Biesak (381 m n.p.m.) - Przełęcz Łaskawa - Przełęcz pod Obrazikiem - Pierścienica (367 m n.p.m.) - Dyminy - Góra Hałasa (393 m n.p.m.) - Telegraf (408 m n.p.m.) - Bukówka".

Najserdeczniejsze życzenia
pogodnych i spokojnych
Świąt Bożego Narodzenia
oraz wszelkiej pomyślności
w nadchodzącym
Nowym Roku 2014
członkom i sympatykom
Klubu Turystów Pieszych „Przygoda”
składa
Redakcja „Przygodnika”

Wycieczki KTP „Przygoda” od 15.12.2013 do 12.01.2014 roku

Lp	Data	Trasa	Przewodnik	Miejsce zbiórki
1.	15.12.13 (niedziela)	Samsonów - Wzgórza Kołomańskie - Ćmińsk Świątełek - Źródło Grodowe - Kopalnia Wykień - Hotel Stodółka ok. 10 km	Czesław Naporowski	przyst. MPK linii nr 32 ul. Żytunia godz. 9:05
2.	22.12.13 (niedziela)	"Wigilijna wycieczka z opłatkiem" Kielce Skrzetle - Gruchawka - Kielce Dąbrowa ok. 8 km	Urszula Zychowicz	przyst. MPK linii nr 6 ul. Okrzei rondo godz. 8:45
3.	26.12.13 (czwartek)	"Świąteczna wędrówka" Rez. skalny Ślichowice - Góra Dalnia i Grabina/kłm. - Machnowica (kłm. Górki Szczukowskie) - Pietraszki - Podgórze - Białogon, ok. 10 km	Piotr Garecki	pętla autobusowa MPK linii nr 109 ul. Szajnowicza-Iwanowa/Puscha godz. 10:00
4.	29.12.13 (niedziela)	Bilcza - Babia Góra - Góra Dymińska - Góra Telegraf - Wietrznia - Kielce KSM, ok. 10 km	Lech Segiet	przyst. MPK linii nr 45 ul. Żytunia godz. 8:10
5.	1.01.14 (środa)	"Wycieczka noworoczna" Kielce KSM - Bukówka - Góra Telegraf - Wietrznia - Kielce KSM, ok. 7 km	Lech Segiet	skwer przy skrzyż. ulic Tarnowskiej i Bohaterów W-wy godz. 11:00
6.	5.01.14 (niedziela)	Kostomłoty Szkoła - Laskowa - Szczukowskie Górki - Jankowa Góra - Dobromyśl - Pietraszki, ok. 12 km	Andrzej Toporek	przyst. MPK linii nr 9 ul. Żytunia godz 9:10
7.	12.01.14 (niedziela)	Sokołów - Dziadowa Góra - Tokarnia (w kościele w skansenie śpiewanie kolęd) - Leśna Góra - Starochęciny - Chęciny, ok. 10km	Jarosław Leszczyński	Dworzec PKP ul. Żelazna godz. 10:10

POLECAMY:

- **12.12** (czwartek) **godz. 18.00** - Dom Środowisk Twórczych (Pałac Tomasa Zielińskiego w Kielcach) zaprasza na spotkanie z cyklu **KLUB PODRÓŻNIKA: Paweł Grzesik - „LWÓW – ZNANY, NIEZNANY”**. Wstęp wolny.

Informacje o naszych wycieczkach ukazują się na stronach internetowych:

- www.pttkkielce.pl
- www.turysta.swietokrzyski.eu
- www.facebook.com
- www.swietokrzyskie.pl

w lokalnej prasie: **Echo Dnia** (wydanie piątkowe)

Dostępne są również w godzinach pracy Biura Oddziału PTTK i Centrum Informacji Turystycznej.

„Przygodnik” - Biuletyn Klubu Turystów Pieszych „Przygoda”
Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach, ul. Sienkiewicza 29
tel. 41 344-77-43 e-mail: ktp.przygoda@op.pl

Redaguje: *Piotr Garecki*

